

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیرالدين حفظه الله تعالى

موضوع:

۱. اخلاق؛ مکارم اخلاق؛ توبه، استغفار و جبران گذشته
۲. احکام؛ اصول و قواعد فقه

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: علی

تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۱۴

منظور از حق الله و حق الناس چیست و چگونه می توان آن دو را جبران کرد؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۲۰

«حق الله» در اصطلاح، هر عمل واجبی است که وجوب خود را صرفاً از حکم دین گرفته است؛ مانند نماز، روزه، حج، زکات و خودداری از گناهانی مانند زنا و شرب خمر که بدون در نظر گرفتن حکم دین، لازم محسوب نمی شوند، ولی «حق الناس» هر عمل واجبی است که وجوب خود را از حکم عقل و فطرت گرفته است، نه صرفاً حکم شرع؛ مانند خودداری از ضرر رساندن به جان یا مال یا آبروی دیگران بدون تقصیری از آنان که حتی نزد منکران دین لازم محسوب می شود.

ضایع کردن حق الله، با توبه و استغفار به درگاه خداوند جبران می شود و علاوه بر آن، هرگاه جنبه‌ی «ترک» داشته باشد، مانند انجام ندادن عبادات، موجب قضاء و هرگاه جنبه‌ی «فعل» داشته باشد، مانند انجام دادن گناهان، موجب کفاره‌ی معین یا غیر معین می شود، ولی ضایع کردن حق الناس، صرفاً با توبه و استغفار به درگاه خداوند جبران نمی شود، بلکه با برگرداندن حق ضایع شده یا جلب رضایت صاحب آن قابل جبران است. هر چند در مواردی که حق ضایع شده جنبه‌ی مالی دارد و برگرداندن آن به صاحبش یا جلب رضایت او به هیچ وجه ممکن نیست، راهی برای رهایی از تبعات اخروی اش وجود دارد و آن صدقه دادنش از طرف صاحبش است که قاعدتاً موجب رضایت او در روز قیامت خواهد شد؛ چراکه او در روز قیامت، به ثواب صدقه دادن مالش محتاج است، در حالی که به خود مالش احتیاجی ندارد و چه بسا آرزو می کند که ای کاش همه‌ی مالش را در دنیا صدقه داده بود؛ چنانکه خداوند فرموده است: ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلْكَافِرِ

نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ^۱؛ «و اگر هر چه در زمین است برای کسی بود که ظلم کرده است، آن را برای نجات خود می‌داد» و فرموده است: ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾^۲؛ «و اگر هر چه در زمین است و برابر آن به همراهش برای کسانی بود که ظلم کرده‌اند، آن را برای نجات خود از بدی عذاب در روز قیامت می‌دادند»^۳.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ حراسانی
بازگشای چشم‌ها و بازگشایی دل‌ها

۱. یونس / ۵۴

۲. الزمر / ۴۷

۳. برای آگاهی بیشتر در این باره، به پرسش و پاسخ ۴۳۹ مراجعه کنید.